

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-
педагогічної роботи

Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

PEDAGOGICAL MASTERY OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHER

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

тип дисципліни _____ обов'язкова _____

мова викладання _____ українська _____

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність учителя початкової школи» скерована на підготовку вчителів початкової освіти.

«28» лютого 2025 р. с.

Розробник: Мозговий Віктор Леонідович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти
Гарант освітньої програми, Початкова освіта, Янішкова М. В., канд. пед. наук, доцент

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність учителя початкової школи» розглянуто на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол № 8 від «23» березня 2025 р.

В.о.завідувача кафедри

L
Світлана Якименко

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність учителя початкової школи» розглянуто Науково-методичною радою ННП імені В. О. Сухомлинського

Протокол № 3 від «6» березня 2025 р.

Голова

Л.Хр.
Людмила Хрящевська

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність учителя початкової школи» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

А.Лабарткава
Андрій Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність учителя початкової школи» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 3 від «26» березня 2025 р.

Голова НМР НУК

С.Слободян
Сергій Слободян

© НУК, 2025

© Мозговий В. Л., 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	6
4. Очікувані результати навчання.....	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	7
6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування.....	11
7. Форми поточного та підсумкового контролю	16
8. Критерії оцінювання результатів навчання	16
9. Засоби навчання.....	24
10. Рекомендовані джерела інформації.....	25

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Педагогічна майстерність вчителя початкової школи» спрямована на формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи, розвиток їх педагогічної культури, творчого мислення та здатності до ефективної організації освітнього процесу. У межах курсу розглядаються теоретичні та практичні основи педагогічної майстерності, сутність педагогічної техніки, особливості педагогічного спілкування, а також методи й прийоми професійної взаємодії з учнями, батьками та колегами. Значна увага приділяється формуванню гуманістичної позиції вчителя, розвитку комунікативних умінь, емоційної культури та здатності створювати сприятливий психологічний клімат у класному колективі. Дисципліна передбачає ознайомлення з сучасними педагогічними технологіями, методами саморозвитку та педагогічної рефлексії, що сприяють підвищенню ефективності професійної діяльності вчителя початкової школи та забезпечують якість освітнього процесу.

Ключові слова: педагогічна майстерність, учитель початкової школи, педагогічна техніка, педагогічне спілкування, професійна компетентність, освітній процес, педагогічна культура, педагогічні технології.

Abstract

The academic discipline "Pedagogical Mastery of a Primary School Teacher" is aimed at developing the professional competence of future primary school teachers, enhancing their pedagogical culture, creative thinking, and ability to effectively organize the educational process. The course examines theoretical and practical foundations of pedagogical mastery, the essence of pedagogical techniques, and the specifics of pedagogical communication. It also highlights methods and strategies of professional interaction with pupils, parents, and colleagues. Special attention is paid to the formation of a humanistic teaching position, the development of communication skills, emotional culture, and the ability to create a positive psychological climate in the classroom. The discipline also introduces modern pedagogical technologies, methods of professional self-development, and pedagogical reflection that contribute to improving teaching effectiveness and ensuring the quality of the educational process in primary school.

Key words: pedagogical mastery, primary school teacher, pedagogical techniques, pedagogical communication, professional competence, educational process, pedagogical culture, pedagogical technologies.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	А Освіта	Обов'язкова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 7		3-й	3-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	А3 Початкова освіта ОП Початкова освіта	Семестр	
		5-й	5-й
		Лекцій	
		15 год	12 год
		Практичні, семінарські	
		30 год	24 год
Індивідуальне науково- дослідне завдання –	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лабораторні	
Загальна кількість годин –210		0 год.	0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4		Самостійна робота	
		165 год	174 год
самостійної роботи студента – 8		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: 5-й семестр екзамен	
		Форма контролю: усна	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: сприяти опануванню здобувачами освіти педагогічною майстерністю на різних рівнях, формування педагогічних компетенцій, які дозволять майбутнім учителям початкових класів досягати високого рівня самоорганізації професійної діяльності на рефлексивній основі.

Завдання: озброїти студентів системою знань про педагогічну майстерність; сформувати у майбутніх педагогів уміння і навички з успішної організації освітнього процесу в початковій школі; підтримувати потребу в майбутніх фахівців у галузі початкової освіти постійно підвищувати рівень свого професіоналізму, педагогічної майстерності; познайомити студентів із можливими шляхами вдосконалення умінь, пов'язаних із різними елементами педагогічної техніки.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни: педагогіка, дитяча психологія, вікова фізіологія, фахові методики. Викладання курсу узгоджено з вивченням психології, педагогіки, фахових методик і проходженням практики.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-09 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формуального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

I. Загальнопредметні:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

II. Фахові:

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

5. Програма навчальної дисципліни

5-й семестр

Модуль 1. Сутність педагогічної діяльності

Змістовий модуль 1. Педагог у сучасному суспільстві

Тема 1. Сутність і зміст педагогічної майстерності

1. Поняття педагогічної майстерності. А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський та І. А. Зязюн про педагогічну майстерність.
2. Елементи педагогічної майстерності. Характеристика гуманістичної спрямованості діяльності вчителя. Професійна компетентність вчителя, особливості його фахових знань.
3. Характеристика педагогічних здібностей: комунікативних, перцептивних, динамізму особистості, емоційної стійкості, оптимістичного прогнозування, креативності.
4. Уміння, що визначають педагогічну техніку.
5. Протипоказання до педагогічної діяльності.
6. Рівні оволодіння спеціаліста педагогічною майстерністю.

Література: [2-6, 8].

Тема 2. Взаємозв'язок шкільної та театральної педагогіки у вирішенні проблеми формування майстерності педагога

1. Спільне та відмінне в акторській і педагогічній діяльності.
2. Основні принципи та положення театральної педагогіки. Метод психофізичних дій. Особливості створення художнього образу актором. Розвиток акторських здібностей майбутніх учителів.

3. Дієвість театральної педагогіки в сучасному освітньому процесі.

Література: [2-6,].

Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність вчителя

Тема 3. Майстерність вчителя в управлінні собою та основи техніки саморегуляції

1. Поняття педагогічної техніки. Внутрішня та зовнішня педагогічні техніки.
2. Культура зовнішнього вигляду педагога. Складові культури зовнішнього вигляду.
3. Майстерність учителя в управлінні собою.
4. Принципи розслаблення м'язів.
5. Шкала аутогенного розслаблення.
6. Засоби та прийоми створення творчого самопочуття вчителя на уроці.

Література: [2, 4, 5, 8, 10].

Тема 4. Мімічна й пантомімічна виразність педагога

1. Міміка. Мімічні еталони. Мімічна виразність та її значення у професійній діяльності педагога. Вимоги до міміки педагога.
2. Система вправ з удосконалення міміки педагога.
3. Пантоміміка. Складові пантоміміки. Естетика пози. Типи ходи. Види жестів. Правила застосування жестів.
4. Пантомімічна виразність та її значення у професійній діяльності педагога. Вимоги до пантоміміки педагога. Умови пантомімічної виразності педагога.
5. Система вправ з удосконалення пантоміміки педагога.

Література: [2, 4, 5, 8, 10].

Змістовий модуль 3. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці.

Тема 5. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці

1. Культура і образно-виразна характеристика мовлення вчителя.
2. Комунікативні характеристики професійного мовлення педагога.
3. Функції мовлення у взаємодії з дітьми. Умови ефективності професійного мовлення педагога.
4. Умови і шляхи вдосконалення професійного мовлення вчителя

Література: [2, 4, 5, 8, 10].

Тема 6. Основи техніки мови. Дихання. Дикція. Виразність мови вчителя

1. Техніка мови. Характеристики голосу. Дихання. Види та типи дихання.
2. Дикція. Недоліки дикції та причини їх виникнення.
3. Інтонаційне багатство мови. Типові недоліки інтонування.
4. Темпоритм мовлення. Помилки педагога, що стосуються темпоритму мовлення. Тембр, його характеристики.
5. Типові недоліки тембру. Інші характеристики голосу: темпоритм, тональне забарвлення голосу його гнучкість та сила.
6. Вимоги до голосу педагога щодо цих характеристик.
7. Виразність мовлення педагога. Вправи для вдосконалення різних характеристик голосу вчителя початкових класів та виразності його мовлення.
8. Правила гігієни голосу вчителя.

Література: [2-5, 8, 10].

Змістовий модуль 4. Культура педагогічного спілкування

Тема 7. Культура педагогічного спілкування

1. Педагогічне спілкування, його особливості, функції, види. Ознаки діалогічного

2. педагогічного спілкування.
3. Контакт у педагогічному діалозі. Зовнішні та внутрішні ознаки контакту. Рольові позиції вчителя.
4. Структура педагогічного спілкування.
5. Стили педагогічного керівництва. Стили педагогічного спілкування.
6. Чинники, що ускладнюють педагогічне спілкування.
7. Психологічні бар'єри спілкування.
8. Конфлікт у педагогічній взаємодії. Подолання ускладнень у педагогічному спілкуванні.

Література: [2-5, 8, 10].

Тема 8. Педагогічний такт як прояв культури педагогічного спілкування

1. Такт. Педагогічний такт вчителя. Принципи педагогічного такту. Правила педагогічного спілкування.
2. Діагностування психолого-педагогічної готовності до тактовного спілкування зі школярами. Морально-психологічні якості вчителя, які є передумовою його можливості реалізувати вимоги принципів педагогічного такту.
3. Техніка «Я-висловлювання». Типова структура «Я-висловлювання». Застосування технології в практиці вчителя початкових класів.
4. Прийоми етичного захисту вчителя початкових класів.

Література: [2-5, 8.].

Модуль 2. Майстерність педагогічної взаємодії

Змістовий модуль 5. Переконавання в педагогічному процесі

Тема 9. Переконавання педагогічному процесі

1. Переконавання як спосіб комунікативного впливу на вихованця. Види переконань.
2. Компоненти переконань і переконувань. Умови подолання хибних та формування істинних переконань. Логіка доведення. Структура доведення думки. Типові логічні помилки.
3. Майстерність вчителя початкових класів у застосуванні переконування в процесі навчання й виховання школярів.

Література: [2-5, 8.].

Тема 10. Навіювання в педагогічному процесі

4. Навіювання як спосіб педагогічного впливу. Види навіювань. Форми навіювань. Місце навіювання в педагогічному процесі. Значення навіювання в процесі навчання та виховання
5. особистості. Умови ефективності педагогічного навіювання. Техніка навіювання. Сугестивна технологія, особливості її застосування в процесі навчання й виховання школярів.
6. Взаємозв'язок переконування і навіювання в педагогічному процесі.
7. Наукова організація праці вчителя початкових класів.

Література: [2-5, 8.].

Змістовий модуль 6. Технологія організації педагогічної взаємодії

Тема 11. Технологія організації педагогічної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди

1. Педагогічна взаємодія у процесі індивідуальної бесіди.
2. Технологія організації педагогічної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди.
3. Майстерність організації педагогічної взаємодії у вихованні.
4. Етика взаємин педагога і батьків молодших школярів.
5. Уміння вербальної і невербальної взаємодії учителя .
6. Педагогічний вплив.

Література: [2,3, 5, 10].

Тема 12. Передовий педагогічний досвід у контексті педагогічної майстерності

1. Майстерність учителя в організації освітнього процесу в початковій школі.
2. Сутність, структура процесу самовдосконалення майбутнього педагога.
3. Етапи, методи та прийоми самовдосконалення.
4. Вивчення передового педагогічного досвіду.

Література: [2-5, 8, 10].

Змістовий модуль 7. Шляхи розвитку педагогічної майстерності вчителя початкової школи

Тема 13. Сучасні можливості формування індивідуальної траєкторії розвитку професійної майстерності вчителя початкової школи

1. Розрізнення змісту понять «професійне вдосконалення» та «самовдосконалення». Структурні компоненти самовдосконалення.
2. Чинники, що впливають на прагнення до професійного самовдосконалення (суб'єктивні - мотиви, спрямованість, здібності, професійні дії та уміння; об'єктивні – середовище; суб'єктивно-об'єктивні – пов'язані з іншими).
3. Методи і прийоми професійного самовдосконалення. Поняття «акмеологія» в педагогічній діяльності.
4. Психолого-педагогічні основи процесу самовиховання фахівця передвищої та вищої школи. Основні вимоги до особистості вчителя-професіонала. Шляхи та засоби професійного самовиховання викладача.
5. Критерії оцінки результатів самовиховання та його рівні.

Література: [3, 4, 5, 9, 10].

Тема 14. Специфіка освітнього процесу в сучасних умовах розвитку суспільства

1. Суспільне значення професії педагога та його діяльності. Структура педагогічної діяльності.
2. Мета, предмет педагогічної діяльності. Способи, дії, прийоми педагогічного впливу. Способи заохочення і стимулювання студентів у ЗВО. Результати діяльності: пізнавальна активність студентів, знання, навички, вміння, самостійність у вирішенні професійних завдань, активна громадянська позиція.
3. Форми організації освітнього процесу в сучасній вищій школі.
4. Взаємодії викладача і студентів у освітньому процесі вищої школи.

Література: [3, 4, 5, 9, 10].

Тематичний план навчальної дисципліни
5-й семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					Заочна форма					
	усього	у тому числі			с.р.	Усього			у тому числі		
		лек	Пр	лаб		лек	пр	лаб	Лек	пр	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Модуль 1. Сутність педагогічної діяльності											
Змістовий модуль 1. Педагог в сучасному суспільстві.											
Тема 1. Сутність і зміст педагогічної майстерності	15	1	2	-	12	15		1	-	-	14
Тема 2. Взаємозв'язок шкільної та театральної педагогіки у вирішенні проблеми формування майстерності педагога	15	1	2	-	12	15		1	-	-	14
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	2	4	-	24	30		2	-	-	28
<i>Усього годин</i>	30	2	4	-	24	30		2	-	-	28
Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність											
Тема 3. Майстерність вчителя в управлінні собою та основи техніки саморегуляції	15	1	2	-	12	15	1	2	-	-	12
Тема 4. Мімічна й пантомімічна виразність педагога	15	1	2	-	12	15	1	2	-	-	12
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	2	4	-	24	30	2	4	-	-	24
<i>Усього годин</i>	30	2	4	-	24	30	2	4	-	-	24
Змістовий модуль 3. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці.											
Тема 5. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці	15	1	2	-	12	15	1	2	-	-	12
Тема 6. Основи техніки мови. Дихання. Дикція. Виразність мови вчителя	15	1	2	-	12	15	1	2	-	-	12
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	30	2	4	-	24	30	2	4	-	-	24
<i>Усього годин</i>	30	2	4	-	24	30	2	4	-	-	24

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього					усього				
	лек	пр	лаб	с.р.	усього	Лек	пр	лаб	с.р.	усього
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Змістовий модуль 4. Культура педагогічного спілкування										
Тема 7. Культура педагогічного спілкування	15	1	2	-	12	15	1	2	-	12
Тема 8. Педагогічний такт як прояв культури педагогічного спілкування	15	1	2	-	12	15	1	2	-	12
Разом за змістовим модулем 4	30	2	4	-	24	30	2	4	-	24
Усього годин:	30	2	4	-	24	30	2	4	-	24
Модуль 2. Майстерність педагогічної взаємодії										
Змістовий модуль 5. Переконавання і навіювання в педагогічному процесі.										
Тема 9. Переконавання в педагогічному процесі	15	1	2	-	12	15	1	2	-	12
Тема 10. Навіювання в педагогічному процесі	15	1	2	-	12	15	1	2	-	12
Разом за змістовим модулем 5	30	2	4	-	24	30	2	4	-	24
Усього годин:	30	2	4	-	24	30	2	4	-	24
Змістовий модуль 6. Тема 10. Навіювання в педагогічному процесі.										
Тема 11. Технологія організації педагогічної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди	15	1	2	-	12	15	1	2	-	12
Тема 12. Передовий педагогічний досвід у контексті педагогічної майстерності	15	1	2	-	12	15	1	2	-	12
Разом за змістовим модулем 6	30	2	4	-	24	30	2	4	-	24
Усього годин:	30	2	4	-	24	30	2	4	-	24
Змістовий модуль 7. Шляхи розвитку педагогічної майстерності вчителя початкової школи.										
Тема 13. Сучасні можливості формування індивідуальної траєкторії розвитку професійної майстерності вчителя початкової школи	15	1	3	-	11	15	1	1	-	13
Тема 14. Специфіка освітнього процесу в сучасних умовах розвитку суспільства	15	2	3	-	10	15	1	1	-	13
Разом за змістовим модулем 7	30	3	6	-	21	30	2	2	-	26

Усього годин:	30	3	6	-	21	30	2	2	-	26
Разом за курсом	210	15	30	-	165	210	12	24	-	174

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Сутність і зміст педагогічної майстерності.	2	1
2	Тема 2. Взаємозв'язок шкільної та театральної педагогіки у вирішенні проблеми формування майстерності педагога.	2	1
3	Тема 3. Майстерність вчителя в управлінні собою, основи техніки саморегуляції.	2	2
4	Тема 4. Мімічна й пантомімічна виразність педагога.	2	2
5	Тема 5. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці.	2	2
6	Тема 6. Основи техніки мови. Дихання. Дикція. Виразність мови вчителя.	2	2
7	Тема 7. Культура педагогічного спілкування.	2	2
8	Тема 8. Педагогічний такт як прояв культури педагогічного спілкування.	2	2
9	Тема 9. Переконавання в педагогічному процесі.	2	2
10	Тема 10. Навіювання в педагогічному процесі.	2	2
11	Тема 11. Технологія організації педагогічної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди.	2	2
12	Тема 12. Передовий педагогічний досвід у контексті педагогічної майстерності.	2	2
13	Тема 13. Сучасні можливості формування індивідуальної траєкторії розвитку професійної майстерності вчителя початкової школи.	3	1
14	Тема 14. Специфіка освітнього процесу в сучасних умовах розвитку суспільства.	3	1
	<i>Разом</i>	<i>30</i>	<i>24</i>

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до практичних занять – **2 год. / 1 заняття**;
- підготовка до контрольних заходів – **10 год. / 1 захід**
- підготовка проектних завдань - **3–5 год. / 1 проєкт**.
- підготовка до курсової роботи – **25-46 / 1 курсова робота**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних робіт	60	48
2	Підготовка до контрольних заходів	10	10
3.	Виконання проектних завдань	70	70
4	Підготовка до курсової роботи	25	46
	<i>Разом</i>	<i>165</i>	<i>174</i>

Обов'язкова складова СРС:

1. Представити відеоролик залікового заняття підчас проходження практики для формування уявлення «Чого я навчився» – для розширення меж своєї особистісно-професійної компетентності.

Пропонуємо такі незакінчені речення: «Я навчився...», «Я дізнався, що...», «Я знайшов підтвердження тому, що...», «Я був здивований тим, що...», «Мені подобається, що...», «Я був розчарований тим, що...», «Найважливішим для мене було те, що...».

2. Розробка творчого кейсу (тема за вибором студента).

3. З поданого переліку засобів керування емоційними станами (спорт, музикотерапія, книготерапія, працетерапія, імітаційна гра, аутогенне тренування, шопінгтерапія) виберіть апробовані вами особисто і прокоментуйте можливості їх використання в професійному самовдосконаленні вихователя.

4. Перегляньте 2-5 фільмів про педагогів. На основі переглянутих фільмів складіть таблицю, де наведіть приклади й занотуйте особливості спілкування вчителя з іншими учасниками освітнього процесу; які прийоми для переконування й навіювання застосовували педагоги; до яких наслідків призвело таке спілкування. Визначте ефективність використаних стилів, позицій та прийомів спілкування вчителя з іншими персонажами фільму. Опишіть доречність / недоречність обраних педагогами технік та 5. прийомів етичного захисту.

5. Проаналізуйте засоби педагогічної взаємодії: вербальні і невербальні; вимога, оцінювання, навіювання, переконання, наслідування, гра. Особливості та взаємозв'язок методу переконання та навіювання/самонавіювання. Дослідити прийоми педагогічного впливу: створюючі та гальмівні. Операції педагогічного впливу («Я-повідомлення», «Ти-повідомлення», «Безумовність норми»).

6. Перегляньте вебінар: «Емоційний інтелект. Практикум» URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xRoSDf1CCGk>. Зорганізуйте дискусію в розрізі актуальних поглядів представлених у презентації. Проаналізуйте способи попередження та виходу із стресу. Дослідити особливості саморегуляції та її структури (уміння знімати напругу хвилювання, уміння протидіяти стресу, уміння створювати настрій, уміння долати власну нерішучість і мобілізувати себе, здатність керувати своїм настроєм). Шляхи досягнення емоційної саморегуляції.

7. Що таке «візуальний контакт» та яка його роль у діяльності вчителя? Розкрийте сутність поняття «тактильна комунікація» та особливості її застосування з учнями різного віку. Сформулюйте рекомендації вчителю початкових класів щодо врегулювання конфліктів у школі. Опишіть з власного досвіду конфлікт між педагогом й учнем та проаналізуйте його.

Вибіркова складова СРС (виконання завдань, які студент обирає з метою підвищення свого професійного рівня особистого рейтингу згідно ї п. 6.16 Положення):

Самостійна робота. Підготувати у письмовій формі роботу на тему: «25 порад сучасному вчителю початкових класів». Визначте перелік головних ідей, принципів, яким повинен керуватись сучасний вчитель початкових класів. Відповідно до Концепції «Нова українська школа», запитів суспільства на професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості педагога, а також професійне самоствердження самого педагога сформулюйте поради-рекомендації.

Критерії оцінювання: глибина аналізу кожного параметру поради щодо професійного становлення та професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів; не загальне, а конкретне їх представлення, порада має мати форму рекомендації, правил, вимог тощо; кожна порада подається з нового рядка (наприклад, шануйте своїх учнів, довіряйте їм, вірте в його сили; прагніть бачити тільки позитивне в кожному учні.); поради подаються у стверджувальній формі (наприклад, замість «Не ображайте й не принижуйте учня» застосовуйте форму «Виявляйте повагу до гідності учня, будьте уважним до його особистості»); представлення особливостей педагогічної діяльності вчителя початкових класів в умовах «НУШ» (5-4 бали); часткове недотримання вимог щодо кількості позицій,

часткове змістовне обґрунтованого формулювання, часткове представлення особливостей педагогічної діяльності вчителя початкових класів в умовах «НУШ» (3-2 бали); представлення недостатньої кількості та без змістової аргументації (1-0 бали).

Самостійна робота. Підготувати у письмовій формі аналіз вебінару із запропонованих у мережі інтернет-ресурсу, відповідно до тематики занять із навчального курсу «Основи педагогічної майстерності».

Алгоритм:

- 1) переглядаєте ще раз усі 10 тем нашого навчального курсу;
- 2) до будь-якої з них вибираєте з інтернет-ресурсу вебінар;
- 3) аналізуєте цей вебінар щодо змісту; актуальності, форми подачі; аргументуєте свій вибір; що цінного і нового Ви отримали з цього вебінару для себе;
- 4) оформляючи роботу слід вказати назву вебінару та дати лінком посилання.

Критерії оцінювання: відповідно до теми вебінару: актуальність, доречність, тривалість, змістовність, повнота викладу; аргументоване представлення вибору вебінару; аналіз теоретичних та практичних порад із формування майстерності педагогічної діяльності вчителя початкових класів; доречність даного матеріалу до змісту організаційно-методичних підходів із підготовки вчителів початкових класів для «НУШ»; власні оцінкові судження – цінність та новизна інформації для студента; дотримання вимог оформлення, належне граматичне представлення, назва та лінк посилання (7-5 балів); часткове дотримання вимог щодо актуальності, змісту, вимог щодо оформлення (5-3 балів); недотримання вимог щодо актуальності, змісту, вимог щодо оформлення (3-0 балів).

5. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- 1) на лекційних заняттях:
 - лекція;
 - пояснення;
 - дискусія;
 - диспут;
 - ілюстрування;
 - демонстрація;
 - відеометод;
 - майстер-клас
- 2) на практичних заняттях:
 - виконання практичних завдань і вправ: особлива увага психо-гімнастичним вправам, фасилітаційна позиція;
 - інноваційні технології: застосування тренінгових технологій, кейс-стаді;
 - інтерактивні методи: інтегрований кейс, ігровий метод уявлення поведінки суб'єктів ситуації;
 - відеоматеріали.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (практичні заняття);
- проектні (самостійні) роботи;
- контрольна робота;

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та

оцінки підсумкового контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, захист самостійної роботи, контрольна робота).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Усні відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
1	Студентом дана правильна і вичерпна відповідь на поставлене запитання. При цьому виявлено високий рівень володіння понятійним апаратом, знання першоджерел. На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набути знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, орієнтується у періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи.
0,5	Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно використовувати у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної літератури з предмету. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку що до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу в університеті.
0,3	На основі оволодіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набути знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Здатен контролювати свою діяльність. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі. Знайомий з психолого-педагогічними періодичними виданнями поточного року
0,2	Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою та довідниковою літературою. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані уміння може

	використовувати у стандартних ситуаціях які закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отриманні при вивченні інших дисциплін.
0	Студентом дана неправильна відповідь на запитання. Він ухилився від аргументації, виявив незадовільні знання понятійного апарату, спеціальної літератури або взагалі нічого не відповів Практично не знає психолого-педагогічної термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми (30 балів 30 відповідей по 1 балу ДФН, 24 бали 24 відповідей по 1 бали ЗФН).</i>

Самостійна (проектна) робота	Критерії оцінювання
35	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів. Змістове відтворення матеріалу, апелювання до наукових поглядів, глибина аналізу предмета обговорення, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, вміння проєктувати стратегію розвитку, класифікувати, узагальнювати та систематизувати матеріалу. На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набуті знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує між предметні зв'язки, легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-прогностичної діяльності.
30	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів. Актуальність, доречність, тривалість, змістовність, повнота викладу; аргументоване представлення вибору; аналіз теоретичних та практичних порад із формування майстерності педагогічної діяльності вихователя; доречність даного матеріалу до змісту організаційно-методичних підходів із підготовки вихователя; власні оцінкові судження – цінність та новизна інформації для студента; дотримання вимог оформлення, належне граматичне представлення, назва та лінк посилання. Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно застосовувати у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку.
20-10	Студент виконує роботу з порушенням установленного часу для цього

	виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді.
9-5	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки. Часткове дотримання вимог щодо актуальності, змісту, вимог щодо оформлення. На основі оволодіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, вмис зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію
4-1	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі проведення експериментів. Знає основні терміни і поняття. Сформовані уміння може використовувати у стандартних ситуаціях які закладені у навчальні завдання. Недотримання вимог щодо актуальності, змісту, вимог щодо оформлення.
0	Студент не виконує роботи.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 45 балів (3 роби по 15 балів ДФН, 3ФН 3 роби по 10 балів).</i>	

Контрольна Робота	Критерії оцінювання
ДФН 25-20 ЗФН 41-35	На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набуті знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує між предметні зв'язки, легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-прогностичної діяльності
ДФН 19-14 ЗФН 34-28	Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно застосовувати у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку.
ДФН 13-9 ЗФН 27-20	Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді.
ДФН 8-3 ЗФН 19-10	На основі оволодіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, вмис зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію.
ДФН 3-1 ЗФН 9-1	Знає основні терміни і поняття. Сформовані уміння може використовувати у стандартних ситуаціях які закладені у навчальні завдання.

0	Робота не виконувалася.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми (25 балів для ДФН, 41 бал для ЗФН)

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	30x1 бал = 30 балів	24x1 бали = 24 балів
Самостійна (проектна) робота	7x5 балів = 35 балів	7x5 балів = 35 балів
Контрольна (письмова) робота	1x10 балів = 10 балів	1x41 балів = 41 бали
Всього	100	100

Питання до заліку

1. Розкрийте суспільну значущість професії вчителя, його функції.
2. Від чого залежать взаємини з аудиторією у педагогічній діяльності?
3. Охарактеризуйте стилі педагогічного керівництва.
4. Запропонуйте своє бачення «Професійного кодексу педагога».
5. Розкрийте поняття педагогічної діяльності, охарактеризуйте її структуру.
6. Охарактеризуйте методи завоювання уваги аудиторії.
7. Проаналізуйте стилі педагогічного спілкування. Який стиль педагогічного спілкування Вам до вподоби?
8. Прокоментуйте педагогічну здібність, сформульовану Н.В. Кузьміною – чутливість до людини, яка росте, до особистості, яка формується?
9. Розкрийте професійно-педагогічну діяльність як мету-діяльність.
10. Проаналізуйте принципи педагогічного впливу за А.С. Макаренком.
11. Чому у педагогічній діяльності виникають конфлікти ?
12. Дайте відповідь на питання: Чи можна навчити професії педагога? Як гадаєте чому?
13. Розкрийте педагогічну розповідь як фрагмент педагогічної діяльності, її сутність специфіку, вимоги до неї.
14. Опишіть роль уваги у педагогічній діяльності.
15. Що таке здатність до децентрації? Навіщо вона педагогу?
16. Перелічіть провідні педагогічні здібності? Якими з них володієте ви?
17. Розкрийте модель педагогічної діяльності на прикладі розповіді викладача.
18. Сформулюйте кілька коротких тез стосовно подібності роботи актора на сцені та педагога на занятті. Що на вашу думку відрізняє ці професії?
19. Чим педагогічний такт відрізняється від загального?
20. Сформулюйте професійні вимоги до викладача-розповідача.
21. Розкрийте зміст словосполучення «педагогічна ситуація». Чим вона відрізняється від «педагогічної задачі»?
22. Чи згодні ви з думкою В. Шаталова, що урок – це театр одного актора?
23. Розкрийте значення поняття педагогічного такту?
24. Напрацюйте практичні рекомендації для молодого викладача по успішному розв'язанню педагогічних задач.
25. Сформулюйте головні особливості розповіді як форми педагогічної взаємодії.
26. Як ви гадаєте педагогіка це наука чи мистецтво? Аргументуйте.
27. Чим відрізняються поняття «педагогічний такт» і «педагогічна тактика»?
28. Яких вимог слід дотримуватися викладачу розробляючи та обмірковуючи зміст розповіді?

29. Розкрийте суть педагогічної майстерності.
30. Сформулюйте функції педагога.
31. У чому може виявлятися гнучкість поведінки викладача?
32. Поміркуйте: Які деформації зустрічаються у професійно-рольовій позиції педагога? Чому?
33. Назвіть і коротко проаналізуйте елементи педагогічної майстерності.
34. Окресліть головну стратегічну лінію діяльності педагога.
35. Чи варто застосовувати позицію «батька» у педагогічному спілкуванні? Якщо так, то в яких випадках?
36. Поміркуйте: Що потрібно вчителю-початківцю, щоб стати педагогом-майстром?
37. Розкрийте зміст гуманістичної спрямованості як надзавдання у повсякденній роботі педагога-майстра.
38. Охарактеризуйте види педагогічного керівництва.
39. Які педагогічні завдання можна розв'язати за допомогою мовлення?
40. Поміркуйте щодо пріоритетів школи ХХІ ст. Це пріоритети примусу чи спонукання? Чи змінилася роль педагога в освітньому процесі?
41. Охарактеризуйте складові професійної компетентності педагога.
42. На чому базується рефлексивне керівництво викладача діяльністю учня?
43. Чому мовлення викладача визначають як показник педагогічної культури?
44. Чи згодні Ви з думкою А. Макаренка щодо здобуття вихователем майстерності? Чому? «Майстерність вихователя не є якимось особливим мистецтвом, що вимагає таланту, але це спеціальність, якої треба навчитися, як треба навчати лікаря його майстерності, як треба навчати музиканта. Кожна людина, якщо вона не каліка, може бути лікарем і лікувати людей, і кожна людина, якщо вона не каліка, може бути музикантом. Хто – краще, хто – гірше. Це залежатиме від якості інструмента, навчання і т.п. А у педагога такого навчання немає».
45. Охарактеризуйте педагогічну техніку як форму організації поведінки викладача.
46. В чому ви вбачаєте головне призначення професії педагога?
47. Чому мовлення викладача визначають як показник педагогічної культури?
48. Ознайомтесь із наступною педагогічною ситуацією. Сформулюйте свій покроковий план дій щодо вирішення цієї проблемної ситуації? Після занять до викладача несміло підходить другокласник і соромлячись просить: - Олено Миколаївно, дайте мені, будь ласка, телефон Маші Петренко. - Іванку, а навіщо він тобі? Опустивши очі, хлопчик зізнається, що йому дуже подобається однокласниця, а поговорити з нею в школі він не наважується. Можливо, вийде по телефону?
49. Які рівні можна виокремити в оволодінні педагогічною майстерністю?
50. На чому базується рефлексивне керівництво викладача діяльністю учня?
51. Охарактеризуйте особливості мовленнєвої діяльності викладача.
52. Після ознайомлення з педагогічною ситуацією запропонуйте варіант її вирішення, який, на Ваш погляд, буде найбільш ефективним з педагогічної точки зору. Після того, як Ви провели декілька занять, учень заявляє Вам: «Я не думаю, що Ви, як педагог, зможете нас чомусь навчити». Ваша реакція?
53. Коротко охарактеризуйте етапи розв'язання педагогічних задач?
54. Назвіть умови ефективного самонавіювання?
55. В чому полягає різниця між педагогічною ефективністю мовлення та педагогічною ефективністю комунікативної поведінки викладача?
56. Після ознайомлення з педагогічною ситуацією запропонуйте варіант її вирішення, який, на Ваш погляд, буде найбільш ефективним з педагогічної точки зору. Учень говорить викладачу: «На два найближчих заняття, які Ви будете проводити, я не прийду, оскільки хочу піти на концерт молодіжного ансамблю (варіанти: погуляти з друзями, побувати на спортивних змаганнях в якості глядача, просто відпочити від школи)». Як потрібно відповісти йому?

57. Назвіть і коротко проаналізуйте складові педагогічної техніки?
58. Що ви розумієте під словосполученням «педагогічна ситуація»? Чим вона відрізняється від «педагогічної задачі»?
59. Детально охарактеризуйте функції мовлення педагога у взаємодії з вихованцями?
60. Після ознайомлення з педагогічною ситуацією запропонуйте варіант її вирішення, який, на Ваш погляд, буде найбільш ефективним з педагогічної точки зору. Учень, явно демонструючи своє погане ставлення до когось із товаришів по класу, каже: «Я не хочу працювати (вчитися) разом з ним». Як на це повинен відреагувати викладач?
61. Розкрийте суть словосполучення «контроль власного фізичного стану». Чи потрібний такий контроль педагогу?
62. Яким чином педагогічна ситуація може перетворитися на педагогічну задачу?
63. Охарактеризуйте умови ефективності професійного мовлення викладача.
64. Після ознайомлення з педагогічною ситуацією запропонуйте варіант її вирішення, який, на Ваш погляд, буде найбільш ефективним з педагогічної точки зору. Учень, побачивши викладача, коли той увійшов до класу, каже йому: «Ви виглядаєте дуже втомленим». Як на це повинен відреагувати викладач?
65. Розкрийте зміст елементів внутрішньої педагогічної техніки.
66. Чи кожна педагогічна ситуація перетворюється на задачу? Чому?
67. Окресліть шляхи удосконалення мовлення майбутнього вчителя.
68. Після ознайомлення з педагогічною ситуацією запропонуйте варіант її вирішення, який, на Ваш погляд, буде найбільш ефективним з педагогічної точки зору. Урок образотворчого мистецтва в 7-му класі веде молода вчителька. Через п'ять хвилин з гуркотом розкриваються двері і, нахабно крикнувши «Можна ввійти?!», на порозі зупиняються троє учнів. Вчителька просить їх вийти і зайти до класу як слід. Учні виходять з класу у коридор. Через хвилину двері відкриваються і підлітки вже заповзають до класу.
69. Для чого вчителів використовувати аутогенне тренування?
70. Вирішення якої задачі (оперативної, тактичної чи стратегічної) є найважчим, на Ваш погляд? Відповідь обґрунтуйте.
71. Охарактеризуйте стратегії (стилі поведінки) у розв'язанні педагогічних ситуацій.
72. Дайте пораду молодому вчителю, який готується до заняття і відчуває стан невпевненості, страху перед дітьми?
73. Які психічні процеси вважаються основою внутрішньої техніки педагога?
74. Охарактеризуйте три рівні педагогічних задач.
75. Розкрийте поняття «педагогічний вплив».
76. Наведіть приклад прийому саморегуляції психічного стану вчителя?
77. Охарактеризуйте елементи зовнішньої техніки вчителя.
78. Розкрийте основні правила формулювання словесних формул самонавіювання.
79. Яку роль відіграє педагогічний вплив у професійній діяльності вчителя.
80. Назвіть умови ефективного самонавіювання? Сформулюйте основні правила формулювання словесних формул самонавіювання?
81. Коротко охарактеризуйте засоби невербальної комунікації.
82. Яким чином педагог створює умови для ефективного розвитку дитини?
83. Розкрийте зміст поняття «прийом педагогічного впливу».
84. Поміркуйте: Як створити власний педагогічний образ за допомогою програми роботи над удосконаленням своєї мімічної і пантомімічної виразності?
85. Охарактеризуйте шляхи досягнення зовнішньої виразності педагога.
86. Розкрийте сутність професійно-педагогічне спілкування.
87. У яких ситуаціях вчителю слід скористатися створюючими прийомами педагогічного впливу, а в яких – гальмівними?
88. Поміркуйте: Яку функцію виконує візуальний контакт вчителя й учнів у стосунках з дітьми?

89. Проаналізуйте критерії гідної самопрезентації педагога.
90. Охарактеризуйте поліфункціоналізм педагогічного спілкування.
91. Навіщо викладачу потрібно володіти прийомами та ключовими операціями педагогічного впливу?
92. Дайте відповідь на питання: Як міжособистісний простір впливає на якість спілкування між педагогом та учнями?
93. Розкрийте роль самовиховання у професійному становленні особистості педагога.
94. В чому полягає суб'єкт-суб'єкний характер педагогічного спілкування?
95. Що таке педагогічна вимога? Які види вимог ви знаєте?
96. Поміркуйте: З яких розділів може складатись програма професійного самовиховання педагога-початківця.
97. Охарактеризуйте основні етапи самовиховання.
98. Проаналізуйте головні ознаки педагогічного спілкування?
99. Яка роль невербальних вимог у педагогічному спілкуванні?
100. Окресліть основні розділи власної програми професійного самовиховання.
101. Охарактеризуйте методи та прийоми професійного самовиховання.
102. Порівняйте функціонально-рольове та особистісно-орієнтоване спілкування вчителя.
103. Розкрийте сутність етичного захисту у педагогічній діяльності.
104. Прокоментуйте п'ять перших кроків самовдосконалення, які запропонував В. Леві, як основу для програми самовиховання й саморозвитку: 1) самооздоровлення; 2) самоспілкування; 3) розвиток самотності; 4) самоосвіта; 5) вихід із самотності.
105. Охарактеризуйте такий важливий крок у самовихованні, як вибір особистісно значущих цілей та завдань.
106. Проаналізуйте критерії діалогічного педагогічного спілкування.
107. Охарактеризуйте основні функції етичного захисту викладача.
108. Прокоментуйте наступну тезу: Самовиховання – це один із різновидів людської діяльності, важка робота над собою. Її ефективність залежить насамперед від цілеспрямованості людини, наявності у неї стійкої мотивації, позитивних установок, правильного вибору методів самовдосконалення, систематичності зусиль і постійного самоконтролю. Без самовиховання неможливе досягнення успіху в навчанні, педагогічній діяльності, сімейних стосунках і в житті загалом.
109. Охарактеризуйте театральне мистецтво у вимірах педагогіки.
110. Яким чином досягається контакт у педагогічному діалозі?
111. В чому полягає відмінність авторитарного та гуманістичного навчання?
112. Чи згодні ви з тим, що викладач уособлює в самому собі і творця заняття, і виконавця, і режисера виконання творчого задуму для отримання найвагомішого результату – глибокого знання учнями теми, що опрацьовується на занятті.
113. Охарактеризуйте театральне мистецтво у вимірах психології.
114. Назвіть бар'єри, які можуть заважати педагогу у спілкуванні. Які можливі варіанти їх усунення?
115. Яким критерієм має відповідати сучасне заняття, якщо воно відбувається для тих, заради кого і проводиться – для учнів?
116. Прокоментуйте наступні рядки: Той, хто на все життя обирає професію викладача, має володіти бодай трьома особливостями: - умінням шанувати і любити людей більше за себе; - умінням усе життя поповнювати знання і збагачувати свій досвід, теоретичний, практичний, естетичний; - умінням передавати цей досвід учням.
117. Охарактеризуйте театральне мистецтво у вимірах естетики.
118. Розкрийте етапи комунікації структури педагогічного спілкування.
119. Визначте характеристики заняття, яке будується на ґрунті діалогічної взаємодії вчителя з учнями.
120. Запропонуйте правила для оптимізації спілкування з дітьми.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	1
	T2	Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	1
		Самостійна (проектна) робота	5	Самостійна (проектна) робота	5
ЗМ 2	T1	Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
	T2	Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	5	Самостійна (проектна) робота	5
ЗМ 3	T1	Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
	T2	Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	5	Самостійна (проектна) робота	5
ЗМ 4		Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
		Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	5	Самостійна (проектна) робота	5
ЗМ 5		Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
		Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	5	Самостійна (проектна) робота	5
ЗМ 6		Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2

		Відповідь на практичному занятті	2	Відповідь на практичному занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	5	Самостійна (проектна) робота	5
ЗМ 7		Відповідь на практичному занятті	3	Відповідь на практичному занятті	1
		Відповідь на практичному занятті	3	Відповідь на практичному занятті	1
		Самостійна (проектна) робота	5	Самостійна (проектна) робота	5
Контрольна робота		Контрольна робота	25	Контрольна робота	41
Підсумковий контроль		Залік		Залік	
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи тощо як фактографічний матеріал).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

Методи навчання

За джерелом інформації:

словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція, інтерактивна, відео-лекція та ін.) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда, диспут;

наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

• практичні: вправи, педагогічні ситуації та задачі.

За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, частково-пошукові, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів (з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань, творчих проєктів).

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: дискусії; інтерактивні методи та прийоми; навчання, створення ситуацій успіху, пізнавальної новизни та зацікавленості та ін.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 256 с.
2. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навч. закл. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. К.: Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. 302 с.
3. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
4. Кіліченко О. І. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід. Авт.-упоряд. О. І. Кіліченко. Івано-Франківськ, 2012. 206 с.
5. Ковальчук Л. О. Основи педагогічної майстерності: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 608 с.
6. Лаврінченко О. Історія педагогічної майстерності: Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ, аспірантів, викладачів / Олександр Андрійович Лаврінченко. К.: Богданова А.М., 2009. 328 с.
5. Мачинська Н., Федорович А., Яремчук Н. Основи педагогічної майстерності: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
6. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2012. 200 с.
7. Нова українська школа: poradnik для вчителя. Авт.-упоряд. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
8. Мозговий В. Л. Режисра педагогічної дії: теоретичний і методичний аспекти: монографія / Віктор Мозговий. Миколаїв: Іліон, 2014. 492 с.
9. Мозговий В. Л. Практикум із режисри педагогічної дії: навчальний посібник / Віктор Мозговий. Миколаїв: Іліон, 2014. 130 с.
10. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навч. посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.
11. Педагогічна майстерність: хрестоматія: навч. посіб. / [упоряд.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Т. Г. Дмитренко та ін.]; за ред. І. А. Зязюна. К.: СПД Богданова А. М., 2008. 462 с.
12. Теслюк В.М., Лузан П.Г. Основи педагогічної майстерності: навч. посібник. Київ: НАКККіМ, 2011. 304 с.
13. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.

Допоміжна література

1. Баранова Н. Тренінги для вчителів з педагогічної майстерності. Х.: Вид. група «Основа», 2022. 159 с.
2. Білик Е. Сучасна енциклопедія етикету: 1000 правил і корисних порад. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2015. 384 с.
3. Винник В. 100 порад: як отримати задоволення від роботи і уникнути емоційного вигорання. К.: Літера ЛТД, 2010. 174 с.
4. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / за редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. К.: Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
5. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: наук. посіб. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
6. Долинська Л.В. Психологія конфлікту: навч. посіб. / Л.В. Долинська, Л.П. Матяш-Заяц. К.: Каравела, 2010. 304 с.
7. Дулова А. С., Соламатіна Л. М. Методичні рекомендації з проведення майстер-класу як групової форми методичної роботи. URL: http://www.kharkivosvita.net.ua/files/Metod_rekom.pdf
8. Дурманенко Є. Конфлікти в педагогічному процесі. Луцьк: Вежа, 2003. 313 с.
9. Кобрій О. Основи педагогіки: навч. посіб. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені

Івана Франка, 2008. 263 с.

10. Конфліктологія: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / Л.М. Герасіна, М.І. Панов, Н.П. Осіпова та ін. ; за ред. Л.М. Герасіної та М.І. Панова. Х. : Право, 2002. 256 с.
11. Педагогічна творчість і майстерність: Хрестоматія / Уклад. Н.В. Гузій. К.: ІЗМН, 2000. 168 с.
12. Романюк І.А. Діагностика як метод моніторингових досліджень професійної компетентності педагогів дошкільного навчального закладу: навч.-метод. посіб. / І.А. Романюк. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2012. 156 с.
13. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підруч. К.: Міленіум, 2006. 344 с.
14. Словник термінології з педагогічної майстерності / За ред. Н.М. Тарасовича. Полтава : ПДПІ ім. В. Короленка, 1995. 63 с.
15. Смолінська О. Комунікативні процеси у навчанні. Львів: Сполом, 2014. 248 с.
16. Федорович А. Вихователь як організатор педагогічного спілкування у дошкільних навчальних закладах України // Виховання дітей та молоді у демократичному суспільстві (на прикладі Польщі та України) / наук. ред. Марія Чепіль, Влодзімеж Петрик, Марцін А. Страдовські. Варшава, 2013. С. 57-67.
17. Федорович А. Культура мовлення як складова професіоналізму педагога // *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*: зб. наук. пр. / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В., укладач доц. Кудіна В.В. К.: Вид. центр КНЛУ, 2012. Вип. 46. С. 32-35.

13 Інформаційні ресурси

1. http://adalin.mospsy.ru/l_01_12.shtml
2. <http://psylist.net/pedagog/>
3. <http://www.detskiysad.ru/sensor/447.html>
4. <http://www.detskiysad.ru/sensor/470.html>
5. <http://www.nanya.ru/opitlist/115>
6. <http://www.poni.lv/?l=2&m=5>
7. Освітні сайти Інтернет: -Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>. -Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>
8. Офіційний сайт ЮНЕСКО: веб-сайт. URL: <http://www.unesco.org/>
<http://www.pidruchniki.ws/pedagogika>
<http://www.pedagogika.ucoz.ua> -<http://www.pedpresa.com.ua>; -<https://www.ed-era.com>